

Despre apărarea independenței justiției de imixtiunea politicului autohton și a celui străin

Judecător dr. Ion Popa,
Curtea de Apel București

Rezumat

Studiul de față și-a propus să analizeze câteva aspecte particulare ale conceptului de independență a justiției, pornind de la inconsecvența cu care exponenți ai sistemului de justiție din România abordează raporturile cu factorii politici, în funcție de cetățenia acestora din urmă, constatând reticența și ostilitatea față de politicul român, în opoziție cu promptitudinea și deschiderea excesivă chiar, față de politicul străin diplomatic din România.

Studiul a mai semnalat argumentat riscul ca demersul de apărare a independenței justiției să fie (de fapt chiar și este în bună măsură în prezent), deturnat de la scopul său protectiv, care se impune a fi aplicat și în consecință perceput, nu ca o protecție doar pentru magistrat și sistemul din care acesta face parte, ci și în consonanță cu interesul public general și așteptările cetății.

În ambele ipoteze de mai sus s-a remarcat și argumentat necesitatea intervenției legislative pentru eliminarea unor interpretări eronate a conceptelor de independență a justiției și de apărare a independenței justiției, a delimitării funcției de judecător de cea de procuror, dar și reconsiderarea practicii în aceste domenii a instituției abilitate să gestioneze în sens aplicativ cele două concepte amintite mai sus, Consiliul Superior al Magistraturii.

Cuvinte cheie: *independența justiției; apărarea independenței justiției; influențe nedorite; diplomați străini; comisii parlamentare; judecător; procuror; C.S.M.*

Summary (abstract)

This study aims to analyze some particular aspects of the concept Justice Independency, beginning with the inconsistency that exponents of the system of justice in Romania show in relations with the political actors, depending on the nationality of the latter, noting the reluctance and hostility towards Romanian political actors in opposition to the excessive readiness and openness to the diplomatic foreign political actors in Romania. The study also reported, with arguments, the risk that the activities targeted to defense of the independence of justice can be (in fact it actually is in a largely manner in the present) diverted from its protective purpose, which is required to be applied and therefore perceived, not as a protection only for the judge and for the system of which he forms part, but also in line with the general public interest and expectations of the public. In both cases showed above it was noted and argued the need for legislative intervention to eliminate mistakes in interpretation of the concepts of judicial independence and defense of the judicial independence, the delimitation of the functions of judge prosecutor but also reassessment the practice in these areas of the institution empowered to manage those two concepts in practice, the Superior Council of Magistracy.

Keywords: *judicial independence, defense of judicial independence; unwanted influences; foreign diplomats; parliamentary committees; judge; prosecutor; C.S.M.*

I. Introducere

Independența justiției a constituit în timp, ca noțiune¹, subiect de dezbatere profesională și cetățenească, principiu al statului de drept, titlu de carte, deziderat, pretext electoral, paravan al incompetenței și al abuzului instituțional, etc.

În procesul curent al înfăptuirii actului de justiție, independența justiției se concretizează, sau ar trebui să se concretizeze, în independența judecătorului și a procurorului în activitatea lor de instrumentare a fiecărei spețe în parte. Este necesară în acest context o precizare prealabilă în legătură cu trinomul justiție-judecător-procuror. Este notoriu că justiția, înțeleasă ca serviciu public, este înfăptuită exclusiv de judecător, astfel încât toate considerațiile în acest domeniu referitoare la independența justiției și apărarea acesteia, nu ar trebui să vizeze decât binomul justiție-judecător, fapt reflectat de altfel constant și neechivoc, atât în documentele adoptate de instituțiile Uniunii Europene, cât și în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului. În România însă, în temeiul unei concepții pe care o apreciem drept eronată, statutul judecătorului a fost clonat cu cel al procurorului, atât legislativ², cât și în interpretarea oficială a Constituției

¹ A se vedea exemplificativ în sensul unor analize consistente asupra conceptului de independență a justiției: Ioan Alexandru, Otilia Gireadă, *Ministerul Public între executiv și justiție, Ediția a II a, revăzută și adăugită*, Editura Universul Juridic, București, 2013; G.I. CHIUZBAIAN, *Despre independența justiției*, Palatul de Justiție nr. 1/2006; V.M. CIOBANU, *Tratat teoretic și practic de procedură civilă, vol. I, Teoria generală*, Editura Național, București, 1996, p. 20, precum și același autor „Câteva reflecții cu privire la reforma justiției civile în România”, în „Dreptul” nr. 2/2006, p. 33; I. LEȘ, *Considerații privind statutul judecătorilor și perspectiva unei noi organizări a Consiliului Superior al Magistraturii în lumina Legii nr. 161/2003*, „Curierul Judiciar” nr. 6/2003, p. 101–118; D. FRUTH OPRÎȘAN, *Puterea judecătorească și independența judecătorului*, Editura Scripta, Colecția Juridică, București, 2003, p. 189; I.A. DUNĂREANU, *Justiție, judecător, management*, Editura All Beck, București, 2005, p. 193; I. Popa, *Tratat privind profesia de magistrat în România*, Editura Universul Juridic, București, 2007. Independența justiției a constituit în același timp obiect de reglementare în numeroase documente oficiale internaționale: Opinia nr. 1/2001 și Opinia nr. 3/2002 ale Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni; *Principiile fundamentale privind independența magistraturii*, confirmate de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite prin rezoluțiile nr. 40/32, din 29 noiembrie 1985, și 40/146, din 13 decembrie același an; *Recomandarea R (94) 12 a Consiliului Europei adoptată de Consiliul de Miniștri la data de 13 octombrie 1994*, actualizată prin *Recomandarea CM/Rec(2010)12 a Comitetului Miniștrilor către statele membre cu privire la judecători: independența, eficiența și responsabilitățile*; *Carta Europeana cu privire la Statutul judecătorului, adoptată de Consiliul Europei la Strasbourg, 8-10 iulie 1998*; *Statutul universal al judecătorilor*, adoptat de către Consiliul Central al Asociației Internaționale a judecătorilor în cadrul reuniunii desfășurate la Taipei – Taiwan, pe data de 17 noiembrie 1999, ș.a.

² A se vedea Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorului și procurorului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 576 din 29 iunie 2004 și republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 826 din 13 septembrie 2005.

române³, cu efecte negative asupra credibilității actului de justiție și a aparenței de imparțialitate a judecătorului ca instituție⁴. În prezentul studiu, referirile la magistrați vor cuprinde totuși ambele categorii profesionale, judecători și procurori, tocmai în baza normelor legale române în vigoare, ce promovează identitatea de statut a judecătorilor și a procurorilor.

Nu ne propunem aici să dezvoltăm considerente asupra conceptului de independență a justiției și a independenței judecătorului⁵/procurorului, ci să detaliem asupra unor aspecte particulare ce vizează modul în care responsabilii sistemului de justiție și chiar judecătorii/procurorii înțeleg să acționeze/reacționeze în relațiile cu parteneri sau entități ce reprezintă țări state, prin raportare la modul în care aceiași acționează/reacționează în relațiile cu parteneri sau entități ale Statului Român.

Prin prisma aceleiași teme comparative național/internațional, vom detalia și asupra riscului de denaturare a conceptului de apărare a

³ A se vedea Decizia Curții Constituționale nr. 866/2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 5 din 4 ianuarie 2007, în care s-a precizat că diferențierea celor două categorii profesionale, judecător/procuror, în procesul de promovare „constituie o rupere nejustificată a echilibrului în sânul celor două categorii de magistrați sau, cum deja s-a arătat, o *discriminare contrară Constituției*”.

⁴ A se vedea în detaliu asupra acestor aspecte precum și asupra necesității unor modificări legislative în materie, inclusiv constituționale, D. Lupașcu, I. Popa, D. Schlafen, *Studiu privind revizuirea Constituției României în domeniul justiției*, publicat în suplimentul la Revista de Drept Public nr.1/2013.

⁵ Chiar dacă nu este locul aici al unei abordări detaliate, se impune cel puțin să menționăm rezumativ un exemplu sugestiv, în opinia noastră, de limitare a independenței judecătorului prin intermediul unui discutabil demers instituțional. Prin Ordinul Ministrului Justiției nr.2723/C/2008 s-a constituit un grup de lucru care a elaborat un **Ghid** privind individualizarea judiciară a pedepselor aplicate pentru infracțiunile de corupție, „în vederea unificării practicii judiciare în materie,...responsabilizarea magistraților..., în acord cu angajamentele asumate de România prin Planul de acțiune”. În baza acestui **Ghid**, un alt **Grup de lucru** privind individualizarea pedepselor aplicate pentru infracțiunile de corupție, constituit la nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție, a elaborat **Recomandări** privind individualizarea pedepselor aplicate pentru infracțiunile de corupție. **Recomandările** Înaltei Curți sunt direcționate univoc și detaliat **doar** în sensul **agravării** pedepselor pentru infracțiuni de corupție, stabilindu-se cazurile, criteriile și chiar și limitele de pedeapsă pe care ar trebui să le respecte judecătorul cauzei pentru diferitele categorii de infracțiuni de corupție, sugerându-se indirect chiar și modalitatea de executare a pedepsei. Apreciem că ambele documente denaturează noțiunea de independență a unui judecător european, pentru că, fiind elaborate la nivelul instanței supreme, generează fie temere, în cazul nerespectării lor, fie obediență, prin exces, în perspectiva unei „evidențieri” profesionale. Temător sau obedient, judecătorul nu mai este liber să aprecieze doar speța și probatoriul acesteia, ci este nevoit să aplice și grila univoc agravantă cuprinsă în **Recomandări**, transformându-se, cu sau fără voia sa, într-un soi de Câine al Domnului, Tomas de Torquemada. Sigur că o serie de infracțiuni, printre care și cele de corupție, presupun prin modul de săvârșire, consecințe și calitate personalor, variante agravante. Stabilirea acestor agravante constituie însă o atribuție *exclusivă* a legiuitorului care își asumă prin norme imperative o anumită politică penală punitivă, într-o perioadă dată și nicidecum o inițiativă ad-hoc a unui grup de lucru, indiferent la ce nivel s-ar constitui și care, mai mult, nici nu își asumă vreo responsabilitate în raport de aplicarea și consecințele inițiativei. Suntem de acord totuși cu una dintre prevederile Ghidului, mai exact cu îndemnul adresat magistraților „*să accepte ideea că, urmând...recomandările, nu le este, în mod subtil, încălcată independența*”. Cu siguranță, niciunul dintre cele două documente nu este deloc, dar deloc, subtil în raport cu încălcarea independenței judecătorului. Vom reveni asupra acestui subiect într-un studiu distinct.

independenței justiției, prin acțiunea/inacțiunea celor responsabili în acest domeniu.

I. Raporturile reprezentanților sistemului de justiție românesc cu reprezentanții altor state.

În mod curent, judecătorii și procurorii români, individual⁶, la nivel asociativ prin asociațiile lor profesionale⁷, sau instituțional⁸, au dezvoltat relații specifice profilului lor de activitate, ori cu caracter general sistemic, cu omologii din alte state membre, cu precădere din spațiul Uniunii Europene⁹, dar nu numai, pe teritoriul românesc sau pe cel al altor state, relaționări binevenite și unanim acceptate, încurajate și finanțate.

Nu vom analiza aceste tipuri de relații, ci vom cerceta în continuare un tip de relație caracteristică societății românești contemporane postdecembriste și care, într-un fel sau altul se impune a fi clarificată de autoritățile române.

⁶ A se vedea în acest sens Rețeaua Europeană de Formare Judiciară (EJTN), platforma principală și promotorul pentru dezvoltare, instruire și schimbul de cunoștințe și de competență a sistemului judiciar UE. Fondată în anul 2000, EJTN elaborează standarde de formare și curriculum, coordonează schimburile și programele de formare judiciară și încurajează cooperarea între organismele naționale de formare ale UE. Anual, multe dintre programele și seminariile organizate de Institutul Național al Magistraturii și la care magistrații români participă alături de cei din alte state europene, se desfășoară sub egida EJTN.

⁷ În România sunt înregistrate în prezent mai multe asociații profesionale ale magistraților: Asociația Magistraților din România, Uniunea Națională a Judecătorilor din România, Asociația Magistraților din Iași, Asociația Profesională a Judecătorilor „Constantin Stătescu”, Târgoviște, Asociația pentru Apărarea Drepturilor și Independenței Judecătorilor din Bihor, Asociația Magistraților Timișeni, Asociația Profesională a Judecătorilor Alba, Asociația Profesională a Judecătorilor din raza de activitate a Curții de Apel Bacău, Asociația Profesională a Judecătorilor THEMIS Constanța, Asociația Procurorilor din România, etc., parte dintre acestea fiind asociate și la asociații internaționale. De exemplu, Asociația Magistraților din România (AMR), cea mai consistentă asociație profesională a magistraților români (judecători, procurori, magistrați asistenți) este membră a Uniunii Internaționale a Magistraților, precum și a Asociației Europene a Magistraților.

⁸ A se vedea în acest sens Rețeaua Europeană a Consiliilor Judiciare(RECJ), constituită la Roma, la 20 mai 2004. Rețeaua are ca obiective: analiza informației legate de structurile și competențele membrilor; schimbul de experiență privind modul de organizare și funcțiile diferitelor sisteme de justiție; aspecte privind independența justiției și alte probleme de interes comun; acordarea de expertiză și asistență instituțiilor Uniunii Europene și altor organizații naționale și internaționale. RECJ elaborează un program anual de activități, care sunt subsumate obiectivelor de mai sus. Calitatea de membru este recunoscută tuturor instituțiilor naționale ale statelor membre ale Uniunii Europene, independente de puterile executive și legislative sau autonome, care au responsabilitatea de a sprijini justiția în procesul independent de realizare a justiției.

⁹ A se vedea în acest sens Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni, înființat prin rezoluția Comitetului de Miniștri din cadrul Consiliului Europei în anul 2000; Consiliul Consultativ al Procurorilor Europeni înființat în anul 2005, ca organ consultativ al Comitetului de Miniștri din cadrul Consiliului Europei, Comisia Europeană pentru Eficiența Justiției înființată în anul 2002 prin Rezoluția Res(2002)12 a Comitetului de Miniștri din cadrul Consiliului Europei, ș.a.

Este vorba despre o ciudată cutumă, instaurată la noi mai accentuat de circa 10-12 ani, potrivit căreia judecători, procurori, individual, în nume propriu sau ca reprezentanți ai unor asociații profesionale ori ai unor instituții reprezentative ale autorității judecătorești românești se întâlnesc, sub diverse forme de organizare, cu oficiali ai unor misiuni diplomatice ale unor țări, de cele mai multe ori la invitația acestora din urmă. Astfel de întâlniri sunt atât de numeroase și diverse ca tematică, participanți și locație de desfășurare, încât au ajuns să constituie, în lipsa oricărei reacții a autorităților române (Parlament, Președinție, Guvern), o stare de normalitate, fiind anunțate ori confirmate oficial, de regulă, chiar de către participanți¹⁰. Este adevărat că există și situații în care întâlniri ale responsabililor din sistemul nostru de justiție cu oficiali ai unor misiuni diplomatice străine nu ajung la cunoștința publică din inițiativa celor implicați, ci numai în urma unor investigații jurnalistice¹¹, esențial fiind însă faptul că acestea, întâlnirile, au loc.

¹⁰A se vedea Infocsm 16.12.2011, întâlnire a CSM cu membrii corpului diplomatic: „Conducerea Consiliului Superior al Magistraturii a avut, în această după-amiază, la București, o întâlnire de lucru cu 25 de ambasadori și membri ai corpului diplomatic acreditat în România, provenind din statele membre ale Uniunii Europene, Statele Unite ale Americii, Canada, Norvegia și Elveția. La întrevedere, organizată la inițiativa CSM, au fost prezenți președintele CSM, „vicepreședintele CSM, și membri”; a se vedea în același sens și Alina Ghica, membru CSM, interviu pe site-ul ziare.com, redat de site-ul Lumea Justiției din 15.01.2014: „În timpul mandatului din anul 2012 am avut mai multe întâlniri cu reprezentanții ambasadelor statelor membre U.E., cu ambasada S.U.A., întâlniri care au fost anunțate și făcute publice pe site-ul CSM. În cadrul acestora, cu preponderență, **au fost discutate aspecte legate de funcționalitatea și independența sistemului judiciar**”. O intervenție televizată cu același mesaj a avut și un alt membru CSM, fost președinte al instituției, Horatius Dumbravă, Antena 3, ianuarie 2014, care a precizat că astfel de întâlniri au existat și în mandatul său și constituie ceva firesc.

¹¹ A se vedea Ziarul de Mureș, 4 aprilie 2011: „Morar, Dăniileș și Buda, spovediți de Ambasada SUA: În aprilie 2009, într-o după-amiază frumoasă de primăvară, de la Ambasada SUA pleca o telegramă spre Washington care conținea, printre altele, și lacrimile sefului DNA, Daniel Morar. Una dintre lacrimi se referea la posibila reînființare a SIPA, la dorința ministrului Predoiu. Un alt ardelean care avea obiceiul ciudat de a face vizite și a da raportul americanilor este Cristi Danileț, fost judecător la Cluj și Bihor, în prezent membru CSM. Într-o telegramă decodificată de Wikileaks, oficialii americani spuneau că Danileț le-a explicat că SIPA era în esență serviciul propriu de informații al Ministerului de Justiție, care avea scopul de a spiona viețile private ale judecătorilor, procurorilor, oficialilor din instanțe și chiar ale cetățenilor de rând. Danileț ar fi văzut dosarele, care conțineau detalii despre relații sexuale ale unor judecători și procurori, chiar dosare medicale.... În finalul telegramii, într-un comentariu propriu al ambasadei, marcat ca atare în text, se spune: "Echipa adunată de noi (!?) cu reformiști din sectorul justiției este marcată de neînțelegeri, multi pur și simplu nu colaborează bine. Este revelator, de exemplu, faptul că Vicepreședintele CSM Licu a cerut ca întâlnirea noastră să fie off the record și să nu fie adusă la cunoștința Președintelui CSM....(..). Judecătorii tineri, inclusiv grupul SoJust, au multumit ambasadei pentru susținerea unor idei de-ale lor... Ne-am întâlnit separat cu trei participanți - Buda, Licu și Macovei (ministru de justiție - n.a. I.P) - care au fost de acord ca întâlnirea convocată de Basescu a dat un impuls necesar unui plan comun de acțiune pentru a îndeplini condițiile UE în ce privește reforma justiției. Licu a descris ședința în mod diplomat ca «relativ sinceră»; Macovei a spus că dezbaterile au fost «încinse», cu o tensiune vizibilă între Basescu și Geoană”.

Vom dezvolta în continuare cercetarea acestei cutume sub două aspecte: *primo*, din perspectiva misiunilor diplomatice străine, de regulă ambasadele și consulatele și *secundo*, din perspectiva participantului român.

II.1. Misiunea diplomatică străină, de regulă ambasada ori consulatul, constituie o entitate de sorginte *eminamente politică* a statului acreditant în statul acreditar.

Activitatea unei reprezentanțe diplomatice a unui stat și implicit a membrilor săi într-un stat terț este reglementată prin Convenția cu privire la relațiile diplomatice, încheiată la Viena la 18 aprilie 1961 și ratificată de Statul Român încă din anul 1968¹².

Potrivit art. 3, pct.1 lit.d din Convenție, printre funcțiile misiunii diplomatice figurează și aceea de „*a se informa prin toate mijloacele licite despre condițiile și evoluția evenimentelor din statul acreditar și a raporta cu privire la acestea guvernului statului acreditar*”.

Prin prisma doar a acestei prevederi, întâlnirile periodice amintite mai sus dintre oficialități române din justiție și membri ai misiunilor diplomatice, se înscriu într-o aparentă stare de normalitate. Dar, prin alte prevederi ale aceleiași Convenții se instituie în sarcina membrilor misiunilor diplomatice anumite obligații, de fond sau de formă, care în opinia noastră nuanțează consistent dreptul de „*a se informa prin toate mijloacele licite*”, prevăzut de art. 3. Astfel, conform art. 41 alin.1-2 din Convenție, membrii misiunilor diplomatice „*au datoria de a respecta legile și regulamentele statului acreditar. Ele au, de asemenea, datoria de a nu se amesteca în treburile interne ale acestui stat...Toate problemele oficiale tratate cu statul acreditar, încredințate misiunii de către statul acreditar, trebuie să fie tratate cu Ministerul Afacerilor Externe al statului acreditar sau prin intermediul său, sau cu oricare alt minister asupra căruia se va fi convenit*”.

În contextul acestor ultime texte, întâlnirile „firești” dintre oficialii români din sistemul de justiție și includem aici și pe judecători și procurori *ut singuli*, pe de o parte și reprezentanții misiunilor diplomatice străine pe de altă parte, capătă o cu totul altă conotație. Așa cum am arătat *în supra*, în cadrul acestor întâlniri, conform chiar spuselor oficialilor români se discută „*aspecte legate de funcționalitatea și independența sistemului judiciar*”,

¹² Convenția cu privire la relațiile diplomatice, încheiată la Viena a fost ratificată prin Decretul nr. 566 din 8 iulie 1968 emis de Consiliul de Stat al Republicii Socialiste România, publicat în Buletinul Oficial nr.89 din 8 iulie 1968. În anul 2007 a fost adoptată Legea nr. 192 pentru aderarea României la Protocolul opțional la *Convenția de la Viena* cu privire la relațiile diplomatice, referitor la soluționarea obligatorie a diferendelor, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 425 din 26 iunie 2007.

sunt formulate doleanțe de către „*tinerii judecători*”, sunt expuse aspecte de la întruniri privind justiția română ale oficialilor români, inclusiv ale președintelui României, sunt relatate aspecte reieșite din dosarele unor foste servicii secrete românești(S.I.P.A.), etc. În opinia noastră, pornind și de la temele abordate, astfel de întâlniri nu pot fi calificate ca având un caracter privat, pentru că subiectele discutate nu se referă la trasee turistice, jocul de golf ori membrii de familie, ci vizează aspecte foarte concrete ale organizării și funcționării sistemului judiciar al Statului Român, aspecte care reprezintă probleme interne ale Statului Român¹³ și care, cu o singură excepție, sunt de competența exclusivă a autorităților române.

Excepția invocată mai sus o constituie existența Mecanismului de Cooperare și Verificare¹⁴ convenit de Statul Român cu Comisia Europeană, tocmai în scopul instituirii unui cadru instituțional de lucru, prin intermediul căruia statele membre ale Uniunii Europene, ai cărei membri suntem ca țară, să poată formula recomandări, critici, observații în legătură cu sistemul de justiție din România și în baza căruia membrii delegațiilor C.E. să poată discuta direct cu toți cei pe care îi consideră în măsură să contribuie la „*reforma sistemului judiciar și lupta împotriva corupției*” în România. Acest M.C.V. constituie în opinia noastră unica modalitate prin care reprezentanții oficiali politici ai altor state să poarte discuții la fel de oficiale cu parteneri români despre justiția românească¹⁵, la care se adaugă evident și posibilitatea unor contacte mediate sau coordonate de Ministerul de externe român în condițiile Convenției de la Viena.

Nu intenționăm însă, în cuprinsul acestui articol, să dezvoltăm critic sau aprobativ noțiuni care implică suveranitatea Statului Român în raport cu misiunile diplomatice ale altor state, chestiuni pe care autoritățile române de

¹³ Potrivit comunicatelor afișate pe site-ului C.S.M., în luna ianuarie 2014, ambasadorii Franței și respectiv Italiei, au efectuat o vizită de curtoazie la C.S.M., unde s-au întâlnit cu președintele și vicepreședintele instituției. Chiar și în condițiile în care vizita a avut un caracter de curtoazie, totuși, subiectele discutate nu au vizat politețuri reciproce generale, ci au vizat aspecte profesionale specifice instituției asupra independenței justiției, implementării noilor coduri, lupta împotriva corupției, conform aceluiași comunicat de presă. De altfel în perioada 17 ianuarie – 4 februarie 2014, la sediul Consiliului au avut loc nu mai puțin de 6 întâlniri ale conducerii CSM cu ambasadori sau diplomați din cadrul ambasadelor Italiei, Germaniei, Franței, Marii Britanii, Regatului Țărilor de Jos și S.U.A.

¹⁴ A se vedea Decizia 2006/928/CE a Comisiei Europene din data de 13. 12. 2006, de stabilire a unui mecanism de cooperare și de verificare a progresului realizat de România în vederea atingerii anumitor obiective de referință specifice în domeniul reformei sistemului judiciar și al luptei împotriva corupției (JO L 354, 14.12.2006, p. 56),

¹⁵ A se vedea în detaliu asupra ineficienței chiar și a acestui MCV, I. Popa, *Studiu asupra unor factori de risc și/sau de vulnerabilitate ai sistemului de justiție din România*, publicat în revista Curierul judiciar nr. 7/2013, p.369-383.

profil au menirea să le gestioneze¹⁶. Am intenționat doar să conturăm atipicul acestor întâlniri și al *invitațiilor-convocărilor*, unele dintre ele „intempestive”¹⁷, lansate de unele ambasade către magistrați români sau alte oficialități din sistemul judiciar românesc, invitații la care partea română răspunde deja cutumiar, prompt. Pentru a avea o estimare corectă asupra acestui subiect, ne putem imagina ipoteza în care ambasadorul român la Berlin, de exemplu, ar avea discuții directe cu judecători germani și mai apoi l-ar invita/convoca intempestiv pe ministrul german de justiție la sediul ambasadei să-l chestioneze în legătură cu doleanțele sau nemulțumirile exprimate de judecătorii germani față de sistemul lor de justiție, sau dacă ambasadorul român la Washington ar proceda de aceeași manieră cu oficialii Departamentului de justiție, indicându-le ori sugerându-le și persoanele ce ar trebui numite în funcții de conducere în Departamentul de justiție al S.U.A., de exemplu în funcția de procuror general al Statelor Unite¹⁸.

II.2. Participanții români la întâlnirile de genul celor evocate mai sus, fie că vorbesc doar în nume propriu, fie că reprezintă instituții ale sistemului ori asociații profesionale, s-au remarcat, de regulă, în plan intern prin clamarea publică a unor poziții tranșante, inchizitoriale chiar, în legătură cu lupta lor împotriva fenomenelor de imixtiune a factorului politic în justiție.

În acest context, apare ca o dovadă cel puțin de inconsecvență, că, de regulă, aceiași oameni care au instituit o adevărată blocadă relațională și comunicațională cu instituțiile politice din România (Guvern, Parlament) și oamenii politici români, sub deviza unei așa-zise lupte de apărare a independenței justiției, nu au o problemă de nicio natură de a răspunde instant „*invitațiilor/convocărilor*” lansate de **politicienii străini** ce-și

¹⁶ Precizăm poate ca o palidă consolare că România nu este singura țară care se confruntă cu astfel de situații, amintind aici poziția ambasadorului SUA la Chișinău, redată de publicația jurnal.md. 27 mai 2013: „*nu este pentru prima dată când W. M. critică dur prestația magistraților de la curtea constituțională. Anterior, ambasadorul a condamnat decizia curții care a anulat pe 22 aprilie un decret prezidențial privind desemnarea unui candidat la funcția de premier. M. a subliniat atunci că magistrații s-au bazat pe afirmații nefondate și zvonuri, fapt incompatibil cu democrația și că hotărârea a pus la îndoială independența întregului sistem judiciar din Moldova*”.

¹⁷ Președintele C.S.M. în exercițiu în anul 2014 a afirmat public în luna ianuarie 2014 că a fost solicitat *intempestiv* pentru o întâlnire de lucru de către un oficial al ambasadei S.U.A. la București.

¹⁸ A se vedea declarațiile ambasadorului american la București, M. G. , reluate de site-ul de știri hotnews, din 18 mai 2012, în legătură cu numirea procurorului general al Direcției Naționale Anticorupție: „*Nu am discutat acest subiect cu noul ministru la Justiției. **Il voi discuta(?!?-n.a.)**. Nu știu dacă D. M. va fi numit procuror general. Indiferent cine va fi numit, integritatea și credibilitatea acelei persoane trebuie să nu poată fi pusă la îndoială. Cred că D. M. este un astfel de om*”, iar într-o altă intervenție din decembrie 2011, pe aceeași temă, același diplomat afirma că „*ar fi un lucru foarte bun (n.r. prelungirea mandatului lui D. M.)*. Nu știu dacă se poate, dacă nu **trebuie amendată legea**. Nu sunt familiar cu regulile românești. Dar, cu cât îl țineți pe D. M. în funcție mai mult timp, cu atât mai bine va fi”.

desfășoară activitatea în cadrul entităților politice ale altor state deschise pe teritoriul României.

Nefirescul unor astfel de întâlniri reiese și din perspectiva faptului că ambasadorii sau ceilalți diplomați străini nu sunt juriști, oameni de drept în sensul științei dreptului, cu care reprezentanții justiției române să poată eventual schimba idei profesionale ori sistematice, ci au cu totul alte profesii ori însărcinări¹⁹, străine sau nefamiliarizate cu ceea ce presupune organizarea judiciară, statutul magistratului ori corelarea acestora într-un sistem coerent specific stadiului de dezvoltare actual al societății românești. Și dacă astfel de subiecte este de presupus că nu pot fi, din lipsa cunoștințelor necesare din partea extraneilor, abordate prin prisma unei colaborări profesionale, atunci care ar putea fi natura și finalitatea unor astfel de întâlniri, a discuțiilor purtate acolo și nu în ultimul rând, pe baza cărui temei legal ori deontologic, altul decât Convenția amintită?

Am subliniat mai sus că astfel de întâlniri au căpătat un caracter de cutumă. Dar, deși în mod concret la astfel de întâlniri participă în mod curent judecători și procurori, considerăm că principalii responsabili de această stare de fapt nu sunt participanții direcți, ci decidenții politici români, lipsiți, repetăm, cu dezamăgitor de puține excepții²⁰, de orice fel de reacție în clarificarea măcar a unor atari practici, reacții care, de altfel ar fi nu numai justificate, ci, credem noi, chiar impuse de normele Convenției de la Viena și de noțiunea de suveranitate națională²¹.

Din punctul nostru de vedere actualele reglementări interne și internaționale sunt suficiente pentru a asigura diplomaților străini, în

¹⁹ Potrivit unui comunicat de presă afișat pe site-ul C.S.M., în luna ianuarie 2014, conducerea acestei instituții a avut o întâlnire cu o delegație a Ambasadei Statelor Unite ale Americii la București, condusă de doamna ..., *consilier pentru afaceri politice*.

²⁰ A se vedea replica fostului președinte al Camerei Deputaților, Bogdan Olteanu și a fostului premier Călin Popescu Tăriceanu, dată fostului ambasador S.U.A. la București, Nicholas Taubman, care s-a implicat prin mesaj în procesul legislativ din Parlamentul României, în anul 2007: „...ce vrea ambasadorul american sigur că se va putea regăsi în legislația din SUA, în măsura în care domnia sa va fi convingător...nu pot să rămân decât cu o tristețe, că dacă dl. ambasador poate spune adevăruri, dureroase de altfel, despre România, se pare că noi, românii, nu le dăm voie românilor să spună adevăruri despre domnul ambasador ...cele două legi sunt proaste, dar acest lucru nu dă dreptul unui diplomat străin să facă astfel de declarații. Într-o țară europeană, astfel de atitudini nu există. Eu n-am pomenit ca într-o altă țară europeană un ambasador al unei țări să facă comentarii de genul acesta... Taubman ar putea, cel mult, să prezinte un punct de vedere la Ministerul de Externe, nu să facă astfel de declarații”

²¹ „România s-a îmbolnăvit de blazare, ca toți muribunzii, de altfel, și-și trimite în genunchi politicienii și frunța Justiției să bată temenele la ambasada licuriciului alfa. România se comportă aidoma individului neîn stare să decidă asupra propriului destin și pare o țară lipsită de capacitatea de exercițiu... România a devenit doar țara aia balcanică de sub scutul american, cobaiul exemplar al Europei. În țarcul acesta bine îngădit de stăpânul planetar trăim marginal și subaltern, cu bilet de voie și cu țăarii în vine. Libertatea ne-a fost cartelată democratic, în porții potrivite de alții, nu de noi...”, M. Nazat, *Țara de sub scut*, Jurnalul Național, 26.01.2014.

raporturile instituționale cu partea română și invers, acel climat de respect reciproc și de neamestec în treburile interne ale României. Rămâne doar ca timidul Stat Român să le aplice atât propriilor săi cetățeni, cât și celor străini.

III. Apărarea independenței justiției

Am considerat întotdeauna că sistemul de justiție trebuie să riposteze instituțional împotriva tendinței și tentației omului politic de a domina sub diverse forme sistemul și actul de justiție. Dar, această ripostă recomandată și de forurile europene²², deși se impune a fi pe măsura atacurilor, a agresorilor și a logisticii aflate la dispoziția acestora (buget, pârghii financiare de control, trusturi media, grupuri de presiune, etc.), nu trebuie înțeleasă excesiv și în termenii obligatorii ai unui conflict. Aceasta trebuie adaptată unui context eficient de comunicare, dialog și colaborare instituțională, cu atât mai mult cu cât oamenii politici nu există și nu acționează într-un cadru abstract, ci în conturul unor instituții ale Statului, cu care autoritatea judecătorească nu trebuie să-și propună a se război, indiferent cine și în ce fel ar incita-o în acest sens, ci să colaboreze prin prisma rolului justiției de serviciu public și al interesului public al cetății²³. O atare atitudine este necesară și oportună pentru că, în pofida multor exemple concrete negative ale imixtiunii factorului politic în domeniul justiției²⁴,

²² A se vedea în acest sens și Avizul nr. 10(2007) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) referitor la Consiliul Justiției în serviciul societății, adoptat de CCJE cu prilejul celei de-a 8-a reuniuni (Strasbourg, 21-23 noiembrie 2007), pct. 82: „atunci când un judecător sau o instanță este contestat sau atacat de mass media (sau de actori politici – sau alții – ai societății, prin intermediul mass media), judecătorii implicați ar trebui să se abțină de la a reacționa folosind aceleași canale, dar ar fi de dorit ca Consiliul Justiției sau o autoritate judiciară să poată să reacționeze în mod rapid și eficient la asemenea contestații sau atacuri, dacă este nevoie”.

²³ A se vedea în acest sens și Avizul nr. 10(2007) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) referitor la Consiliul Justiției în serviciul societății, adoptat de CCJE cu prilejul celei de-a 8-a reuniuni (Strasbourg, 21-23 noiembrie 2007), pct. 84: „Consiliul Justiției ar putea fi organul capabil să joace direct un rol mai amplu în protecția și promovarea imaginii justiției, acest rol implicând **găsirea unui echilibru** între, pe de o parte, drepturile și libertățile aflate în conflict, actorii sociali și politici și mass media și, pe de altă parte, interesul publicului pentru o funcționare independentă și eficientă a sistemului judiciar”.

²⁴ A se vedea în sensul unor numeroase și diverse exemplificări ale ingerințelor politice în sau în legătură cu sistemul judiciar românesc, I.Popa, *Tratat privind profesia de magistrat în România*, Editura Universul Juridic, București, 2007; I.Popa, *Consiliul Superior al Magistraturii din România, de la succes instituțional la eșec funcțional*, Editura Universul Juridic, București, 2011, p.219-229, precum și *Studiu asupra unor factori de risc și/sau de vulnerabilitate ai sistemului de justiție din România*, publicat în revista *Curierul judiciar* nr. 7/2013, p. 369-383.

trecutul nu prea îndepărtat ne-a dovedit că dialogul constructiv cu decidentul politic este și posibil și, chiar dacă nu întotdeauna, poate fi și eficient²⁵.

Considerentele de mai sus, oarecum teoretice și poate prea ample, s-au impus a fi formulate pentru a crea acea bază necesară analizării, din perspectiva temei articolului de față, a unei eronate modalități de acțiune concretă, cu tendințe neconstructive, adoptată de unii responsabili de vârf ai sistemului de justiție românesc și care, prin repetare, a devenit cutumiară la nivelul deciziei instituționale colective și/sau unipersonale.

Vom porni în analiza noastră de la câteva exemple concrete și sugestive.

a. Prin Hotărârea nr. 38/2012 a Senatului României²⁶ s-a dispus înființarea unei comisii compusă din membri ai Parlamentului României care să cerceteze „*abuzurile semnalate în activitățile desfășurate de autoritățile și instituțiile publice în cazul votului de la referendumul din ...*”.

În art. 8 din Hotărâre se prevedea că „*în activitatea sa, Comisia va putea solicita **opinia unor specialiști din cadrul autorităților administrației publice centrale***”, iar în art. 9 se stipula că „*Senatul cere tuturor organelor de stat, instituțiilor și organizațiilor să pună la dispoziția Comisiei, în termen, **orice informații și documente care sunt de natură să servească activității acesteia***”.

Fără a intra în amănunte, nerelevante de altfel, precizăm doar că „*abuzurile*” vizate de Hotărârea de mai sus s-ar fi manifestat în activitatea, printre alții și a unor procurori învestiți să ancheteze aspecte legate de procedura de vot derulată cu ocazia unui referendum național, „*abuzuri*” semnalate de diverși cetățeni, dar și de oficialități ale Statului Român (primari, prefecți, președinți de consilii județene, parlamentari, miniștri, premier).

Se impune credem și o precizare preliminară analizei propriu-zise, anume că respectiva Comisie a fost înființată la nivelul depozitarului voinței populare, Parlamentul României, prezumat a fi stindard al interesului public într-un Stat democratic și că demersul de înființare a Comisiei a avut la bază temeuri constituționale²⁷, detaliate prin norme regulamentare²⁸. Mai precizăm că textul ce contura obiectivul comisiei, ca de altfel întreaga

²⁵ Exemplul cel mai elocvent în sensul unei eficiente colaborări între autoritatea judecătorească și decidentul politic îl constituie adoptarea pachetului de legi ale reformei din anul 2004, respectiv adoptarea Legii nr. 303/2004 privind statutul magistraților, Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară și Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, acte normative pe baza cărora s-a închis Capitolul 24-Justiție și Afaceri Interne din cadrul procesului de preaderare a României la Uniunea Europeană și prin care politicul a renunțat la toate pârghiile legislative referitoare la cariera profesională a magistratului în favoarea CSM.

²⁶ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 699 din 11 octombrie 2012.

Hotărâre, aveau un caracter cu totul generic, circumscris limitelor impuse chiar de Regulamentele celor două Camere²⁹ și nu implicau sau sugerau nicio agresiune sau atentat la adresa cuiva sau a ceva³⁰.

Cu toate acestea, reacțiile unora dintre decidenții de frunte ai sistemului de justiție în legătură cu participarea lor sau a altor procurori la lucrările acestei comisii, au fost în egală măsură pripite și neoportune, dovezi fie ale unui entuziasm excesiv în interpretarea noțiunilor de independență a sistemului și de apărare a acestuia, fie ale unei atitudini deliberat obstrucționiste în raport de instituții publice ale Statului Român și manipolatoare în raport de opinia publică:

- „*nu avem nicio problemă dacă se înființează o comisie parlamentară. Nu o să merg la o asemenea comisie. De altfel există decizii ale plenului CSM care spun că procurorii nu pot fi cercetați de comisii parlamentare. Pentru abaterile procurorilor există Inspekția Judiciară care cercetează astfel de reclamații*”³¹;

- „*...prin chemarea șefilor DNA și ai Parchetului se încalcă separația puterilor în stat...legea nu îi obligă pe procurori să meargă în fața unei astfel de comisii. Orice persoană care apreciază că un magistrat a săvârșit o infracțiune poate sesiza, după caz, Inspekția judiciară, organele penale competente în cazul în care vorbim de infracțiuni*”³².

²⁷ A se vedea art. 64 alin.4 din Constituția României, potrivit căruia „*fiecare Cameră își constituie comisii permanente și poate institui comisii de anchetă sau alte comisii speciale*”.

²⁸ A se vedea art. 78 din Regulamentul Senatului, adoptat prin Hotărârea nr. 28/ 2005 a Senatului României, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 948 din 25 octombrie 2005: „*la cererea unei treimi din numărul membrilor săi, Senatul poate hotărî înființarea unei comisii de anchetă*”.

²⁹ A se vedea art. 74 alin. 1 din Regulamentul Camerei Deputaților: „*anchetele parlamentare nu pot avea ca obiect investigarea unor fapte sau activități care fac obiectul unor anchete judiciare sau care se află pe rolul unor instanțe de judecăt.*”, precum și art. 76 din Regulamentul Senatului: „*orice comisie permanentă poate iniția o anchetă parlamentară, în limitele competențelor sale materiale, privitoare la activitatea desfășurată de un minister sau de altă autoritate publică centrală ori a unei instituții de sub autoritatea acestora*”.

³⁰ A se vedea în acest sens declarația unui senator, T.G., membru al Comisiei de anchetă. „*Lucrul cel mai grav: într-o localitate, la o comună, au fost așteptați cetățenii să iasă din biserică, de la slujbă, apoi puși să jure pe biblie, apoi li s-au luat declarații. Aceste situații vrem noi să le vedem. Cineva trebuie să îi întrebe pe șefii instituțiilor implicate în audieri de ce s-a ales această manieră de lucru*”.

³¹ A se vedea Gândul.live 6. 09. 2012, declarația procurorului general al Direcției Naționale Anticorupție. Același mesaj a fost reiterat de către același decident în anul 2013, ziarul Bursa, 6.07.2013: „*Procurorii nu pot fi chemați la Parlament pentru a da socoteală cu privire la activitatea pe care au desfășurat-o*”. O declarație similară a fost dată publicității și de fostul procuror general al Departamentului Național Anticorupție, Amos news, 15.02.2006

³² A se vedea jurnalul TVR din 9 octombrie 2012, declarația președintei C.S.M. pe anul 2012.

- „eu susțin că, în virtutea principiului independenței justiției, o asemenea audiere este imposibilă”³³.

Am arătat mai sus că declarațiile de natura celor exemplificate sunt, printre altele fie entuziaste, fie manipulative³⁴. În esență, aceste declarații tranșante încercau să justifice refuzul de participare a procurorilor și a vârfurilor parchetului la lucrările unei comisii parlamentare prin aceea că li se încalcă independența în activitatea profesională, că nu pot fi citați ca martori pentru că se încalcă separația puterilor în Stat și pentru că aceste teze sunt prevăzute de o Hotărâre a C.S.M.³⁵ și de o decizie a Curții Constituționale³⁶.

Sușinerile sunt eronate.

Este adevărat că printr-o decizie a Curții Constituționale s-a statuat că „judecătorii sunt independenți și se supun numai legii (art. 123 alin. (2) din Constituție), iar rolul de consiliu de disciplină pentru ei îl are numai Consiliul Superior al Magistraturii [art. 133 alin. (2) coroborat cu art. 124 alin. (1) din Constituție]” și că „orice dispoziție regulamentară care ar implica posibilitatea citării unui judecător în fața unei comisii parlamentare de anchetă încalcă evident dispozițiile constituționale care stabilesc, chiar dacă implicit, separația puterilor în stat și, desigur, independența judecătorilor și supunerea lor numai legii”.

Este la fel de adevărat că și printr-o hotărâre a C.S.M., indicată mai sus, s-a statuat, similar deciziei Curții Constituționale că „procurorii nu pot fi citați și obligați să se prezinte în calitate de martori în fața Comisiilor parlamentare, deoarece, conform normelor constituționale, fac parte din autoritatea judecătorească”.

Dar, trecând peste neconcordanța celor două documente, care se referă, primul, la *judecători*, iar cel de al doilea la *procurori*³⁷, vom constata că documentele citate nu se limitează doar la tezele expuse în *supra*, ci se pronunță expres și asupra faptului că „nimic nu împiedică comisiile

³³ A se vedea site-ul contributors.ro preluat de site-ul hotnews din 16 august 2012, declarația unui membru C.S.M.

³⁴ Niciun paragraf al Hotărârii Senatului nu prevedea că procurorii vor fi citați să depună mărturii cu conotații juridice, pe baza cărora să fie anchetați ori sancționați. Textul prevedea neechivoc doar că se va cere „*opinia*” unor specialiști, în condițiile în care, potrivit art. 7 din Hotărâre, lucrările comisiei aveau caracter „*public*”.

³⁵ A se vedea Hotărârea f.n. a Plenului C.S.M. din data de 24 mai 2007(pct. 17 pe ordinea de zi).

³⁶ A se vedea Decizia nr. 45/1994 a Curții Constituționale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 131 din 27 mai 1994.

³⁷ Chiar și această simplă neconcordanță relevă în plus nevoia unei intervenții legislative de distingere neechivocă a rolului și statutului judecătorului în înfăptuirea justiției în raport cu cel al procurorului.

parlamentare să invite anumite persoane pentru a da relații în legătură cu obiectul anchetei” și respectiv că „în mod excepțional, procurorii pot participa în calitate de invitați la aceste comisii, atunci când este necesară clarificarea unor aspecte de natură tehnică sau a unor informații de interes public”³⁸.

În opinia noastră aceste ultime prevederi cuprinse în acte oficiale ale forului de decizie constituțională din România și respectiv forul de reprezentare instituțională a judecătorilor și procurorilor, denotă fără echivoc că răspunsul pozitiv la invitațiile adresate de comisiile parlamentare, în sensul prezentării pur și simplu în fața comisiilor, nu încalcă nici norma constituțională, nici statutul judecătorului ori al procurorului. Mai mult decât atât, recunoașterii dreptului comisiilor de a formula invitații îi corespunde corelativ, credem noi, nu o facultate pentru magistrat de a răspunde, ci o veritabilă obligație în acest sens³⁹. Apreciem că o altă interpretare a acestui raport ar goli de conținut însăși capacitatea de a funcționa a comisiilor parlamentare, pentru că este lipsit de logică să ai dreptul să inviți la audiere, fără ca cel invitat să aibă obligația de a se prezenta la audiere. Asupra acestui aspect legiuitorul român va trebui totuși să reflecteze, în sensul completării cadrului normativ, pentru că în prezent, în fața unor reglementări naționale, fie cu caracter general⁴⁰, fie specifice⁴¹, destul de evazive, refuzul unei persoane de a răspunde invitației comisiei și de a se prezenta în fața acesteia, nu poate fi sancționat tocmai din cauza lipsei unui text legal expres în acest sens⁴².

Legiferarea în sensul celor de mai sus nu ar constitui un pionierat în materie. Țări europene cu tradiție consacrată în promovarea statului de drept au inclus în chiar Constituțiile lor dispoziții neechivoce nu numai asupra

³⁸ A se vedea Comunicatul Parchetului General de lângă Înalta Curte de Casație și Justiție din 21.11.2013.

³⁹ Chiar și sintagma „procurorii pot participa” cuprinsă în Hotărârea CSM din 24.05.2007, trebuie interpretată nu în sensul „dacă vor sau nu vor ei să participe”, ci în sensul că nu există nici un impediment profesional sau statutar pentru a participa.

⁴⁰ A se vedea în acest sens prevederile cu totul generale ale art. 57 din Constituția României: „ cetățenii români, cetățenii străini și apatrizii trebuie să-și exercite drepturile și libertățile constituționale cu bună-credință, fără să încalce drepturile și libertățile celorlalți”.

⁴¹ A se vedea în acest sens prevederile generice ale art. 7 din Codul deontologic al judecătorilor și procurorilor, adoptat prin Hotărârea nr.328/2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.815 din 8 septembrie 2005: „ judecătorii și procurorii au îndatorirea să promoveze supremația legii, statul de drept și să apere drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor”.

⁴² A se vedea în acest sens situația creată în cazul comisiei parlamentare de anchetă cunoscută public sub denumirea de „comisia Nana”, înființată la sfârșitul anului 2013, unde membrii comisiei au invitat la audieri un fost consilier prezidențial, iar acesta a refuzat să dea curs invitației. Întrebați de jurnaliști ce măsuri vor adopta în fața refuzului celui invitat, membrii comisiei au ridicat din umeri sau au evitat răspunsul.

competenței parlamentelor naționale de a înființa comisii de anchetă, ci și asupra procedurii de urmat, în sensul unei *obligații* în sarcina celor convocați, fără a distinge în raport de poziția ori funcția lor în societate, de a se prezenta în fața comisiilor, similar obligației de prezentare în fața organelor judiciare: „(1) Bundestagul are dreptul, iar la propunerea unei părți din membrii săi datorită, să instituie o comisie de anchetă însărcinată să strângă mărturiile necesare în dezbateri publice... (2) La administrarea de probe se aplică prin asemănare **prevederile din procedura penală**... (3) Tribunalele și organele administrative **sunt obligate** să acorde asistență juridică și asistență administrativă”⁴³; „fiecare Cameră poate dispune anchete în interes public....Comisia de anchetă efectuează anchetele și examinările având **aceleași puteri și limitări cu cele ale autorității judiciare**”⁴⁴; „Congresul Deputaților și Senatul și, dacă este cazul, ambele Camere în sesiune comună, vor putea numi comisiile de anchetă a oricărei probleme de interes public. ...**Prezentarea, la cererea Camerelor, este obligatorie. Prin lege se vor stabili sancțiunile pentru neîndeplinirea acestei obligații**”⁴⁵.

Prevederi de natura și în sensul celor citate mai sus, au fost adoptate și la nivelul instituțiilor și structurilor europene, cu caracter general⁴⁶ sau cu referire expresă la statutul judecătorilor și procurorilor, acestea din urmă promovând constant magistratul *integrat* cetății și nicidecum *în afara* acesteia: „**judecătorii...sunt parte a societății pe care o deservesc, Ei trebuie să se informeze despre așteptările societății cu privire la sistemul judiciar și despre nemulțumirile la adresa funcționării sale**”⁴⁷; „**Judecătorii nu trebuie să fie izolați de societatea în care trăiesc, ... sistemul juridic poate funcționa bine doar dacă judecătorii păstrează contactul cu realitatea... Trebuie găsit un echilibru rezonabil între gradul în care judecătorii se pot implica în societate și nevoia ca ei să fie și să fie văzuți ca independenți și imparțiali în îndeplinirea îndatoririlor lor.**”⁴⁸.

⁴³ A se vedea art. 44 din Legea Fundamentală a Republicii Federale Germania din 23 mai 1949.

⁴⁴ A se vedea art. 82 din Constituția Italiei.

⁴⁵ A se vedea art. 76 din Constituția Regatului Spaniei din 27 decembrie 1978.

⁴⁶ A se vedea în acest sens art. 226 din Tratatul de Funcționare a Uniunii Europene, cu trimitere la art. 185-Comisii de anchetă, din Regulamentul Parlamentului European, precum și la Anexa nr. IX la Regulament - Modalități de exercitare a dreptului de anchetă al Parlamentului European.

⁴⁷ A se vedea pct.20 din Recomandarea CM/Rec(2010)12 a Comitetului Miniștrilor către statele membre ale Consiliului Europei cu privire la judecători: independența, eficiența și responsabilitățile.

În considerația tuturor celor analizate sub acest punct, subliniem din nou că, în opinia noastră, judecătorul și procurorul român **au obligația de a se prezenta** în fața comisiilor parlamentare de anchetă, exponente ale interesului public, la **invitația** acestora. Pentru a elimina orice confuzie, precizăm că obligația prezentării în fața comisiei parlamentare nu echivalează sub nicio formă cu obligația magistratului de a răspunde *oricărei* întrebări ce îi este adresată. Dialogul cu membrii acestor comisii va fi circumstanțiat în funcție de limitările și interdicțiile profesionale și statutare ale magistraților și de obiectul anchetei parlamentare, având în vedere de data aceasta și limitările impuse de decizia Curții Constituționale și de Hotărârea C.S.M. Rămâne de discutat dacă această obligație constituie pentru magistrat doar o obligație civică generală, sau și specific profesională, legiuitorul având obligația viitoare, repetăm, a adoptării unor norme exprese în această materie, care să evite echivocul interpretativ și abuzul aplicativ. Demersul va trebui să clarifice cum am mai arătat și acea inconsecvență cutumiară individuală și instituțională, a acelor magistrați care, pe de o parte sunt excesiv de scrupuloși față de invitațiile adresate de comisiile parlamentare formate din oameni politici români, iar pe de altă parte, devin prompti și comunicativi față de invitațiile similare lansate de oamenii politici din cadrul reprezentanțelor diplomatice străine din România.

b. Prin Hotărârea nr. 816/2012, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii a admis *propria* sa sesizare către Inspekția judiciară din cadrul aceleiași instituții⁴⁹, în sensul apărării independenței sistemului judiciar față de afirmațiile acuzatoare formulate de oficiali ai Statului Român (președinte interimar, prim ministru) și de către președintele de onoare al unui partid politic, referitoare la modalități neuzuale și pretins abuzive în care anumiți procurori au inițiat și derulat activități profesionale în legătură cu desfășurarea unui referendum național, același pentru care Senatul României a adoptat Hotărârea nr. 38/2012, analizată în secțiunea anterioară.

Concret, se reclama că procurorii au descins în mai multe localități rurale și, printre altele, au așteptat sătenii la ieșirile din biserici și i-au audiat ca martori, cerându-le să jure pe Biblii aflate pe capotele mașinilor de

⁴⁸ A se vedea pct. 27-28 din Avizul nr. 3 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei asupra principiilor și regulilor privind imperativele profesionale aplicabile judecătorilor și în mod deosebit a deontologiei, comportamentelor incompatibile și imparțialității. În același sens, art. 1 din Codul etic italian „*În viața socială, judecătorul trebuie să se comporte cu demnitate și decență și să rămână atent la interesul public*”.

⁴⁹ Considerăm că pentru a evita situații aparent ciudate, în care Plenul să admită prin Hotărâre *propria* sa sesizare („*Ne admitem sesizarea*”), se impune o reformulare a dispozitivului unor astfel de hotărâri, în sensul de a se aproba/adopta/asuma *Raportul* întocmit de Inspekția Judiciară referitor la sesizarea Plenului.

serviciu, în legătură cu modul în care au votat, dacă au votat și, în unele cazuri, cu cine au votat. Acestea au fost faptele reclamate.

În cuprinsul Raportului întocmit de Inspecția judiciară⁵⁰, așa cum a fost prezentat în Hotărârea C.S.M., s-a arătat că anchete penale în legătură cu scrutine electorale au mai fost efectuate și anterior celui reclamat, s-au prezentat date statistice în acest sens, au fost citate texte legale și constituționale privind separația și echilibrul puterilor în Stat, limitele declarațiilor politice, independența justiției și a parchetelor, au fost evocate în același sens norme internaționale și jurisprudență a Curții Europene a Drepturilor Omului, concluzionându-se că *„prin discursurile și afirmațiile publice..., care au pus în discuție legalitatea activității organelor judiciare, s-a adus atingere principiului constituțional al separației puterilor în Stat, cu consecința afectării independenței sistemului judiciar în ansamblul său și a independenței magistraților în înfăptuirea și realizarea actului de justiție și reputației profesionale a magistraților”*, precum și că afirmațiile analizate *„au rolul de a induce o presiune nejustificată asupra activității magistraților, cu atât mai mult cu cât procedurile se află în curs de desfășurare...”*.

Vom analiza contextul factic și juridic de mai sus sub două aspecte, cu precizarea că nu ne propunem să contestăm opiniile reținute în Raport și aprobate de Plen. Sunt opinii pe care cei în cauză și le-au asumat și care reprezintă punctul lor de vedere. Analiza noastră va viza pe de o parte aspecte specifice de natură concretă a speței, prin prisma temei prezentului articol și pe de altă parte aspecte de natură generică și principială privind independența justiției și apărarea acesteia, plecând desigur de la aceeași speță de mai sus.

b.1. Credibilitatea unei instituții ori a unui sistem depinde în bună măsură de credibilitatea măsurilor și pozițiilor adoptate în spațiul public, precum și de rigurozitatea documentelor de competența instituției ori a sistemului. În speță, credibilitatea C.S.M. în demersul său de apărare a independenței justiției, se impunea a fi justificată prin forța argumentelor cuprinse în Raportul Inspecției judiciare, menite să convingă și care, la

⁵⁰ Activitatea Inspecției judiciare se desfășoară în conformitate cu Regulamentul privind normele pentru efectuarea lucrărilor de inspecție de către Inspecția Judiciară, aprobat prin Hotărârea nr. 1027 / 2012 a C.S.M., publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 802 din 29 noiembrie 2012. Hotărârea nu cuprinde norme specifice referitoare la verificarea sesizărilor asupra independenței sistemului judiciar și apărării acesteia, dar arată în art 4 lit.c că activitatea Inspecției Judiciare are drept scop, printre altele, *„propunerea măsurilor adecvate, ca urmare a verificării situațiilor în care se invocă încălcarea reputației profesionale, a imparțialității și independenței judecătorilor și procurorilor, precum și a independenței sistemului judiciar”*.

rândul lor se impunea a constitui rezultatul, printre altele, al unor discuții prealabile obligatorii cu cei incriminați, obligație firească nu doar din perspectiva unei proceduri transparente de cercetare, ci și din perspectiva respectării unor documente europene adoptate strict în considerația unor atari eventualități, ori cu referire la rolul consiliilor judiciare⁵¹.

Raportul în cauză, cel puțin așa cum rezultă din expunerea de motive a Hotărârii C.S.M., a omis să cerceteze aspecte esențiale pentru concluzia finală, fapte care prin notorietatea lor asigurată de amplele și numeroasele transmisiuni *live* ale posturilor de televiziune și declarațiile celor intervievați, nu puteau fi trecute cu vederea, cu atât mai mult cu cât vizau practici neuzuale în activitatea parchetelor în raport cu spețe anterioare de aceeași natură(modul inedit de audiere al martorilor, așteptați la ieșirea de la slujbele religioase, jurând pe biblii pe capota mașinilor de serviciu, orele neobișnuite pentru desfășurarea anchetelor, pretinsa încălcare a secretului votului, amplexarea descinderilor, etc.), aspecte ce au stârnit nemulțumiri colective la nivelul comunităților locale și, firese, au provocat și reacția oamenilor politici, reprezentanți ai cetățenilor, care au cerut explicații instituției care a generat astfel de nemulțumiri. La fel de firească ar fi fost, în opinia noastră și o eventuală explicație instituțională, bazată pe specificul unei anchete penale și care, în unele situații poate impune și măsuri mai puțin obișnuite⁵². O astfel de explicație, ori inițiativa unui dialog lămuritor cu „acuzatorii”, ori o tentativă de colaborare sau orice altceva cu caracter constructiv, nu a apărut. A apărut în schimb Hotărârea C.S.M. de mai sus, menită, în concepția celor ce au adoptat-o, să apere independența justiției în fața acuzelor aduse, însoțită de pretenția acelorași emitenți impusă întregii cetăți, ca Hotărârea să fie crezută și respectată.

b.2. Depășind cadrul concret al speței analizate *in supra*, vom încerca să conturăm, la nivel *principlial* câteva coordonate ale activității celor îndreptățiți/obligați să apere independența justiției și judecătorilor și procurorilor în România, referindu-ne desigur la Consiliul Superior al Magistraturii⁵³.

⁵¹ A se vedea în acest sens Avizul nr. 10(2007) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni(CCJE) referitor la Consiliul Justiției în serviciul societății, adoptat de CCJE cu prilejul celei de-a 8-a reuniuni (Strasbourg, 21-23 noiembrie 2007), pct. 84: „*Consiliul Justiției ar putea fi organul capabil să joace direct un rol mai amplu în protecția și promovarea imaginii justiției, acest rol implicând găsirea unui echilibru între, pe de o parte, drepturile și libertățile aflate în conflict, actorii sociali și politici și mass media și, pe de altă parte, interesul publicului pentru o funcționare independentă și eficientă a sistemului judiciar*”.

⁵² Justețea acestor considerente este dovedită, în opinia noastră și de faptul că, ulterior intervențiilor oamenilor politici, anchetele au fost continuate de o manieră diferită, în sensul că descinderile în localități au încetat, iar oamenii au fost citați și audiați la sediul unităților de parchet.

Vom porni în demersul nostru indicând o serie de norme europene incidente în materia analizată: „18. **Dacă comentează deciziile judecătorești, executivul și legislativul trebuie să evite criticile care ar submina independența puterii judecătorești sau ar slăbi încrederea publicului în justiție. De asemenea, acestea ar trebui să evite acțiuni ce pot pune sub semnul întrebării intenția lor de a respecta deciziile judecătorilor...**19. **Procedurile judiciare și problemele privind administrarea justiției sunt de interes public...**”⁵⁴; „...Ca principii generale, libertatea față de influențe nedorite și necesitatea aplicării de sancțiuni în cazuri extreme sunt incontestabile... Pe de altă parte, operarea lor în practică necesită prudență, atenție și, în unele contexte, constrângere politică... Dificultatea stă mai degrabă în a decide **ce constituie influență nedorită** și de a realiza un echilibru între, de exemplu, necesitatea de a proteja procesul judecătoresc față de denaturări și presiuni, fie politice, fie din partea presei sau a altor surse, și interesul dezbaterii publice a chestiunilor de interes public în viața publică și într-o presă liberă. **Judecătorii trebuie să accepte că ei sunt figuri publice și că nu trebuie să aibă un caracter prea susceptibil sau o constituție prea fragilă**”⁵⁵.

Prin prisma normelor citate vom constata în primul rând că în România nu există o definiție riguroasă a conceptului de „**influență nedorită**”, pentru ca, în funcție de acesta să poată fi conturat și conceptul de **apărare a independenței justiției împotriva „influențelor nedorite**”, semnificative în acest sens fiind, de exemplu, disputele legislative recente în legătură cu aplicarea/abrogarea art. 276 din Noul Cod Penal referitor la pedepsirea sau nu a unor posibile „**influențe nedorite**” pe durata procedurilor judiciare⁵⁶.

⁵³ A se vedea în detaliu asupra acestui aspect, dar dintr-o perspectivă diferită celei de față, I. Popa, *Consiliul Superior ...*, p.163-170.

⁵⁴ A se vedea pct.18-19 din Recomandarea CM/Rec(2010)12 a Consiliului Europei

⁵⁵ A se vedea pct. 63 din Avizul nr. 1 (2001) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei referitor la standardele privind independența puterii judecătorești și inamovibilitatea judecătorilor.

⁵⁶ Noul Cod Penal a fost adoptat prin Legea nr. 286/2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 510 din 24 iulie 2009 și pus în aplicare de la data de 1 februarie 2014 prin Legea nr. 187/2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 757 din 12 noiembrie 2012. Potrivit art. 276 NCP „*fapta persoanei care, pe durata unei proceduri judiciare în curs, face declarații publice nereale referitoare la savarsirea, de catre judecator sau de organele de urmarire penala, a unei infractiuni sau a unei abateri disciplinare grave legate de instrumentarea respectivei cauze, in scopul de a le influenta sau intimidati, se pedepseste cu inchisoare de la 3 luni la un an sau cu amenda*”. Printr-un proiect de lege adoptat de Senatul României la data de 4 februarie 2014, art. 276-presiuni asupra justiției a fost abrogat, cu motivarea că încalcă libertatea de exprimare și libertatea presei. Proiectul de lege a fost returnat Parlamentului de către Președintele României pe data de 18.03.2014, cu motivarea că „*faptele incriminate sunt inspirate din realitățile practicii judiciare, dar, mai ales, de frecvența, intensitatea și de modul de manifestare a acestor fapte în ultimii ani, constând în încercările de influențare sau intimidare din partea*

Într-un asemenea context am constatat că și practica în materia apărării independenței justiției la nivelul CSM a evoluat sinuos, cel puțin aceasta este percepția externă, în funcție de conjuncturi de tot felul (politice, mediatice, electorale, etc.), unele atacuri la adresa justiției primind replică prin hotărâri ale CSM, altele fiind ignorate pur și simplu, nemarcate nici măcar la nivelul unui comunicat formal din partea aceleiași instituții, CSM. Nimeni din cadrul instituției nu a încercat să explice, pentru că de fapt este de neexplicat, de ce unor atacuri li s-a răspuns, chiar de o manieră agresivă ca în speța de mai sus, iar altora nu⁵⁷ și de ce această manieră discreționară de abordare este perpetuată.

În al doilea rând, vom mai constata că criticile, chiar la adresa deciziilor judecătorilor **nu** sunt interzise, ci doar condiționate de o anumită manieră de exprimare care să nu afecteze *independența puterii judecătorești* și, deducem noi de aici, cu atât mai mult, că și anchetele procurorilor, care nu sunt nicidecum decizii judecătorești, pot fi criticate în aceleași condiții de neafectare a *independenței puterii judecătorești*. Pentru că am lămurit acest aspect conform căruia criticile sunt permise în anumite condiții, va trebui să acceptăm că o critică nu poate fi calificată *de plano* drept „**influență nedorită**”, ci va trebui analizată punctual pe baza unui indispensabil dialog cu *influențatorii* și pe baza unor criterii obiective, prevăzute normativ, care să înlăture subiectivismul conjunctural al celor ce cercetează și decid asupra criticii. La nivelul Consiliului Superior al Magistraturii astfel de criterii nu există.

În al treilea rând, conform aceluiași norme europene, „*procedurile judiciare și problemele privind administrarea justiției sunt de interes public*”, neputând fi confiscate și considerate a fi un apanaj exclusiv al unei categorii profesionale care, cum arătam, să califice *de plano* drept „**influențe nedorite**” orice intervenții critice ale unor terți, „*fie politice, fie*

părților sau a reprezentanților acestora, în modalitățile arătate, pe durata desfășurării unui proces, obținându-se astfel o atmosferă de natură să vicieze grav imparțialitatea judecătorilor sau procurorilor”.

57. Întâmplător sau nu, niciodată, dar nici măcar o dată, CSM nu a răspuns unor comentarii demne de luat în seamă, de ingerință fățișă în procedurile sistemului judiciar, lansate de oameni politici străini din cadrul reprezentanțelor diplomatice în România, ingerințe semnalate la vremea lor de presa scrisă: Ziare.com, 24 februarie 2008: „*ambasadorul Olandei în România critică reforma din Justiție*” ; Cotidianul, 23 ianuarie 2014: „*Asociația pentru Monitorizarea Justiției reclamă amestecul fostului ambasador M. G. în treburile interne ale României, în special pe tărâmul Justiției*”; hotnews, 18.05.2012: „*Ambasadorul american a declarat și că ANI și DNA funcționează bine și că cele două instituții trebuie(!-s.n.I.P.) să rămână așa cum sunt*”; 19 octombrie 2011: „*Ambasadorul Statelor Unite la București, M. G., despre sesizarea CSM în cazul șefului DNA: Nu pot să-mi închipui de ce ar deschide o anchetă împotriva lui D. M. Este foarte derutant*”

din partea presei sau a altor surse”, cu atât mai mult cu cât orice critică se prezumă a fi lansată cu bună credință și tratată ca atare până la proba contrară, o abordare elementară obligând pe cel ce cercetează, să aprecieze critica, la momentul formulării sale, drept un semnal de atenționare asupra unor disfuncții și nicidecum o agresiune.

În al patrulea rând, în demersul de apărare a independenței justiției, Consiliul este dator să manifeste prudență și să aplice „*sanțiuni*” doar în „*cazuri extreme*”, având datoria să aprecieze exhaustiv asupra fiecărei spețe, într-un context dat al societății, nu numai în funcție de interesul partizan de „*a proteja procesul judecătoresc față de denaturări și presiuni*”, ci și în raport de „*interesul dezbaterii publice a chestiunilor de interes public în viața publică și într-o presă liberă*”, plecând de la premiza reținută și în documentul european citat, că judecătorul(și, adăugăm noi și procurorul), acceptând efectuarea serviciului public al justiției într-un stat de drept, trebuie să accepte criticile cetății ca o stare de normalitate și nu neapărat ca „*influențe nedorite*”, percepute astfel prin prisma unui caracter al său „*prea susceptibil*” sau a unei „*constituții prea fragile*”.

Pentru a ilustra că cele de mai sus pe de o parte, nu constituie speculații teoretice sau exerciții de dat cu părerea, iar pe de altă parte pentru a dovedi cât de necesari sunt acei parametri obiectivi de analiză a unui caz de încălcare a independenței justiției precum și comunicarea și chiar cooperarea cu cel acuzat de „*influențe nedorite*”, vom reda un exemplu elocvent sub două aspecte: *primo*, sub aspectul ilustrării unei anchete pripite și suspicionabilă de partizanat de breaslă, și *secundo*, sub aspectul efectelor negative ale unei astfel de anchete.

Prin Hotărârea nr. 1235/2013 a Plenului CSM s-a admis cererea de apărare a reputației formulată de un procuror șef, în fața acuzelor formulate la adresa acestuia de câțiva jurnaliști, de fabricare a unui dosar de urmărire penală împotriva unui comisar de poliție, prin instigarea la mărturii mincinoase a unor interlopi împotriva celui urmărit penal, fabricarea de probe, etc. În cuprinsul Hotărârii arătate se menționează expres că acuzele formulate de jurnaliști referitoare la faptul că dosarul ar fi „*o înscenare și o război realizată de procurorii menționați...*”, și că „*mijloacele de probă ar fi fost obținute ilegal și ar fi lipsite de forță probantă*”, sunt „*nefonde, tendențioase, de rea credință, partinice...*, creează suspiciuni în rândul opiniei publice cu privire la probitatea profesională, independența și imparțialitatea procurului șef...”, și „*reprezintă o deformare evidentă a realităților de fapt referitoare la persoana procurorului, a independenței și a imparțialității sale*”. Nu se menționează în considerentele Hotărârii că s-ar

fi încercat cel puțin un dialog cu respectivii jurnaliști, în eventualitatea obținerii unor detalii suplimentare și în baza unei prezumate bune credințe a oricărei critici formulate prin presă sau în orice altă modalitate. Apreciind *de plano* reaua credință a acuzelor și fără a fi interesați de eventuale probe deținute de jurnaliștii acuzatori, membrii CSM au concluzionat că reputația procurorului șef trebuie apărută, iar jurnaliștii înfierăți, lucruri consfințite prin Hotărârea de mai sus.

La un interval de doar câteva luni de la adoptarea acestei Hotărâri, Direcția Națională Anticorupție a făcut publică începerea urmăririi penale chiar împotriva procurorului șef cu reputația apărută de către CSM și tocmai pentru faptele semnalate de jurnaliștii „tendențioși și de rea credință”: „suspectul ..., procuror șef al ..., și-a îndeplinit în mod **necorespunzător** atribuțiile de serviciu ..., prin aceea că: - a dispus..., începerea urmăririi penale și reținerea ...**în absența existenței la dosar a unor probe sau indicii temeinice privind săvârșirea faptelor**; - a folosit declarații obținute în urma unor **favoruri** acordate persoanelor audiate ..., prin întrebuintarea de **promisiuni nelegale sau de amenințări** ..., prin valorificarea unor **documente fără relevanță probatorie**, ...”.

Situația creată în exemplul *din supra* este prin ea însăși suficient de clară, dar și de stânjenitoare în același timp pentru instituția abilitată să gestioneze aplicarea conceptului de apărare a independenței justiției, pentru a mai fi comentată. Constatăm doar că putea fi ușor evitată fie prin existența unor norme imperative privind procedura și parametrii de cercetare în situații de presupuse „**influențe nedorite**”, fie pur și simplu printr-un minim efort constructiv și nepartizan din partea celor ce decid apărarea sau nu a reputației magistratului ori a sistemului, de a dialoga cu *influențatorii*.

b.3. Vom expune sub acest punct un ultim exemplu de speță, cu scopul doar de a ilustra concret cum poate fi dusă în derizoriu responsabilitatea apărării instituționale a independenței justiției, chiar de către cei investiți în acest sens.

Într-o scrisoare deschisă publicată în cursul lunii martie 2014⁵⁸, un membru îngrijorat și vigilent al CSM sesiza, invocând dubla sa calitate de demnitar și de cetățean, președintelui României, un posibil conflict constituțional între puterea legiuitoare, Parlamentul României și puterea judecătorească, generat de faptul că Parlamentul a refuzat să avizeze

⁵⁸ Este vorba despre o scrisoare aparținând unui membru CSM, H.D., publicată integral și comentată pe site-ul Lumea Justiției din data de 13.03.2014, în cadrul articolului „*Dumbravă vrea lucruri trăsnite*”.

urmărirea penală a unui fost ministru. Arăta membrul CSM că „*Parlamentul a confiscat, practic, prin acțiunile sale atribuite constituționale ce aparțin autorității judecătorești,*” și că aceasta constituie „*un exces de putere al Parlamentului, în sensul în care acesta a trecut în domeniul altei puteri constituite în stat*”.

Potrivit art. 109 alin.2 din Constituție, „*numai Camera Deputaților, Senatul și Președintele României au dreptul să ceară urmărirea penală a membrilor Guvernului pentru faptele săvârșite în exercițiul funcției lor*”. În baza acestui text, Parlamentul și-a exercitat competențele și a decis într-o anumite modalitate, nefiind relevant aici cum anume a decis. Demersul sub formă de scrisoare al unui membru CSM, în sensul că prin decizia Parlamentului se afectează independența justiției este la fel de nerelevant, din perspectivă juridică și simplist din perspectiva exercitării unor competențe instituționale, în condițiile în care Parlamentul a acționat în considerația normei constituționale citate. Dacă ar fi fost redactată de către un cetățean sau chiar de către un judecător obișnuit, poate că scrisoarea nu ar fi constituit obiect al preocupării în prezentul studiu. Fiind însă redactată de către un membru CSM, „documentul” și semnificația sa se impuneau a fi măcar semnalate în sens critic, tocmai prin prisma funcției deținută de semnatar, a atribuțiilor CSM în legătură cu apărarea independenței justiției și a riscului, materializat în speță, de a duce în derizoriu această menire, prin demersuri puerile⁵⁹.

IV. Concluzii

Am încercat în cuprinsul studiului de față nu neapărat să convingem asupra unor puncte de vedere personale, ci, cu precădere, să semnalăm existența unor realități aproape cotidiene care, într-un fel sau altul, aduc

⁵⁹ De altfel, răspunsul public al Președintelui României, din data de 13.03.2014, a fost unul sarcastic, recomandând membrilor CSM să promoveze chiar ei un astfel de demers, fiind *mai calificați juridic*, arătând în legătură cu autorul scrisorii că „*s-a îndrăgostit de stilul epistolar. Văd că îmi tot scrie în ultima perioadă, dându-și seama că este un mijloc de a te face cunoscut*”. De altfel în același sens, al respingerii, a fost și poziția instituțională a CSM, care, prin Comisia nr. 1– Independența și responsabilizarea justiției, eficientizarea activității acesteia și creșterea performanței judiciare; integritatea și transparența sistemului judiciar, a hotărât la 17 martie 2014 că problema nici măcar nu se impune a fi supusă atenției Plenului: „*nu se poate reține existența unui conflict juridic de natură constituțională în situația analizată și a decis ca lucrarea să nu mai fie transmisă la Plen*”.

atingere unor concepte mult invocate în societatea contemporană românească - independența justiției și apărarea independenței justiției.

Am constatat astfel că în România de azi există spații ample de neclaritate legislativă, conceptuală, jurisprudențială și atitudinală în raport de conturarea/aplicarea noțiunilor de *independență* a justiției, „*influențe nedorite*” asupra justiției, *apărarea independenței* justiției, precum și în legătură cu trinomul justiție-judecător-procuror. Aceste lacune au generat efecte dintre cele mai diverse concretizate fie în decizii instituționale controversate la nivelul percepției publice, fie în comportamente individuale sau de grup la limita normelor legale și deontologice.

Tot în România am constatat și argumentat existența unei neacceptabile diferențe de reacție a sistemului de justiție(instituții, persoane) în situații identice de „*influențe nedorite*”, în sensul unor reacții de regulă ostile și neconstructive față de criticile formulate de instituții românești ori de cetățeni români, în raport de o pasivitate totală spre acceptare tacit-supusă față de criticile formulate de cetățeni străini, mai exact diplomați ai ambasadelor altor state în România. Aceeași abordare discriminatorie am constatat-o și argumentat-o și în procesul de comunicare și dialog, reticentă față de partea română, promptă față de extranei.

Am mai semnalat și argumentat discreționarismul și subiectivismul procedurii de apărare a independenței justiției în România, lipsa unor criterii obiective de calificare a acuzelor aduse sistemului, aleatoriul identificării situațiilor de „*influențe nedorite*”, precum și consecințele acestor stări de lucruri, respectiv decredibilizarea și/sau ducerea în derizoriu a conceptului de independență a justiției și de denaturare/deturnare a conceptului de apărare a independenței justiției.

Toate aceste deficiențe se impune a fi remediate.